

UNIwersytet Przyrodniczy we Wrocławiu

Podstawy biologii porostów i ich wykorzystania w ochronie środowiska Karta opisu przedmiotu

Informacje podstawowe

Kierunek studiów Ochrona środowiska	Cykl kształcenia 2023/24	
Specjalność -	Kod przedmiotu PD000000POSS.I4B.1617.23	
Jednostka organizacyjna Wydział Przyrodniczo-Technologiczny	Języki wykładowe polski	
Poziom studiów studia pierwszego stopnia (inżynier)	Obligatoryjność Fakultatywny	
Forma studiów stacjonarne	Blok zajęciowy Przedmioty kierunkowe	
Profil studiów ogólnoakademicki	Dyscypliny Rolnictwo i ogrodnictwo	
	Przedmiot powiązany z badaniami naukowymi Nie	
	Przedmiot kształtujący umiejętności praktyczne Tak	
Nauczyciel akademicki odpowiedzialny za przedmiot	Katarzyna Szczepańska	
Pozostali prowadzący	Katarzyna Szczepańska	
Okres Semestr 3	Forma zaliczenia Zaliczenie na ocenę	Liczba punktów ECTS 3.0
	Forma prowadzenia i godziny zajęć Wykład: 15 Ćwiczenia laboratoryjne: 30	

Cele kształcenia dla przedmiotu

C1	Celem kształcenia jest zapoznanie studentów z problematyką i możliwościami wykorzystania porostów w ocenie jakości środowiska naturalnego.
C2	Przekazanie wiedzy z zakresu biologii porostów oraz budowy i chemizmu plech porostowych.

Efekty uczenia się dla przedmiotu

Kod	Efekty uczenia się w zakresie	Kierunkowe efekty uczenia się	Metody weryfikacji
Wiedzy - Student zna i rozumie:			
W1	Student zdobywa podstawową wiedzę dotyczącą biologii porostów. Poznaje ich budowę morfologiczną i anatomiczną. Zna generatywne oraz wegetatywne sposoby rozmnażania porostów. Zna sposoby klasyfikacji porostów.	OŚ_P6S_WG04	Zaliczenie pisemne
W2	Student poznaje zagadnienia związane z zagrożeniami i ochroną gatunkową. Zna akty prawne dotyczące ochrony gatunkowej porostów w Polsce.	OŚ_P6S_WK18, OŚ_P6S_WK19	Zaliczenie pisemne
W3	Student zna sposoby monitoringu środowiska przy pomocy porostów jako biowskaźników.	OŚ_P6S_WG15	Zaliczenie pisemne, Projekt
Umiejętności - Student potrafi:			
U1	Student potrafi zidentyfikować na podstawie morfologii, anatomii a także chemizmu plechy, pospolite gatunki porostów występujące w Polsce. Posługuje się kluczem do oznaczania porostów.	OŚ_P6S_UW02	Obserwacja pracy studenta, Aktywność na zajęciach
U2	Na podstawie znajomości gatunków, student potrafi ocenić walory przyrodnicze danego terenu związane z występowaniem cennych porostów, a następnie określić zagrożenia i ewentualne działania służące jego ochronie.	OŚ_P6S_UW04	Projekt
U3	Student potrafi zaplanować prosty system monitoringu oraz dokonać oceny zanieczyszczenia powietrza określonego terenu, przy pomocy porostów jako biowskaźników.	OŚ_P6S_UW06	Projekt
Kompetencje społecznych - Student jest gotów do:			
K1	Student przewiduje skutki podejmowanej działalności na stan ekosystemów lądowych i występujących w nich porostów. Ma świadomość odpowiedzialności za podejmowane decyzje.	OŚ_P6S_KO05	Obserwacja pracy studenta
K2	Student jest gotów do rozpoznawania zagrożeń dla środowiska i żyjących w nim porostów oraz do podejmowania działań w celu ograniczania tych zagrożeń.	OŚ_P6S_KK06	Projekt, Obserwacja pracy studenta

Bilans punktów ECTS

Forma aktywności studenta	Średnia liczba godzin* przeznaczonych na zrealizowane aktywności
----------------------------------	---

Wykład	15	
Ćwiczenia laboratoryjne	30	
Przygotowanie projektu	20	
Przygotowanie do zajęć	5	
Przygotowanie do egzaminu/zaliczenia	20	
Łączny nakład pracy studenta	Liczba godzin 90	ECTS 3.0
Zajęcia z bezpośrednim udziałem nauczyciela	Liczba godzin 45	ECTS 1.7
Nakład pracy związany z zajęciami o charakterze praktycznym	Liczba godzin 30	ECTS 1.0

* godzina (lekcyjna) oznacza 45 minut

Treści programowe

Lp.	Treści programowe	Formy prowadzenia zajęć
-----	-------------------	-------------------------

1.	<p>Wykład 1. Historia badań nad porostami. Problem symbiozy porostowej. Symbionty porostowe</p> <p>Wykład 2. Historia badań lichenindykacyjnych, porosty jako bioindykatory</p> <p>Wykład 3. Pierwsze próby hodowli i sztucznej syntezy, zastosowanie porostów w medycynie, współczesne metody hodowli partnerów symbiotycznych</p> <p>Wykład 4. Występowanie porostów i ich znaczenie w przyrodzie</p> <p>Wykład 5. Wymagania siedliskowe. Typy zasiedlanych podłoży i zbiorowisk roślinnych, porosty synantropijne</p> <p>Wykład 6. Metabolity wtórne w plechach porostów, budowa, funkcje, szlaki metaboliczne</p> <p>Wykład 7. Chromatografia cienkowarstwowa jako metoda identyfikacji kwasów porostowych</p> <p>Wykład 8. Znaczenie gospodarcze oraz praktyczne wykorzystanie związków porostowych w farmakologii</p> <p>Wykład 9. Oddziaływanie kwasów porostowych na rośliny, allelopatia</p> <p>Wykład 10. Lichenindykacja, reakcje porostów na zanieczyszczenia, substancje toksyczne dla porostów</p> <p>Wykład 11. Proste metody monitoringu powietrza przy wykorzystaniu porostów wskaźnikowych, skale porostowe</p> <p>Wykład 12. Metody analityczno-chemiczne i fizjologiczne stosowane w biomonitoringu powietrza, porosty jako indykatory skażenia gleb</p> <p>Wykład 13. Monitoring funkcjonowania ekosystemów, bioróżnorodność porostów jako wskaźnik stresu środowiskowego, lichenometria</p> <p>Wykład 14. Zagrożenia i ochrona gatunkowa porostów w Polsce i na świecie, porosty jako wskaźniki ciągłości ekologicznej lasu, relikty puszczańskie</p> <p>Wykład 15. Analizy molekularne w taksonomii i ochronie porostów, gatunki kryptyczne, Barcoding DNA, markery molekularne</p>	Wykład
2.	<p>Ćwiczenie 1. Zapoznanie się z budową morfologiczną plech porostowych, wegetatywne sposoby rozmnażania</p> <p>Ćwiczenia 2-3. Nauka oznaczania makroporostów (binokular)</p> <p>Ćwiczenie 4. Zapoznanie się z budową anatomiczną plech porostowych, typy owocników</p> <p>Ćwiczenia 5-6. Nauka oznaczania mikroporostów (mikroskop)</p> <p>Ćwiczenia 7-8. Chromatografia cienkowarstwowa – zajęcia laboratoryjne</p> <p>Ćwiczenia 9-10. Chromatografia cienkowarstwowa – identyfikacja wtórnych metabolitów porostowych</p> <p>Ćwiczenie 11. Biomonitoring – metoda analizy udziału form morfologicznych</p> <p>Ćwiczenia 12-14. Biomonitoring – metoda gatunków wskaźnikowych</p> <p>Ćwiczenie 15. Biomonitoring – praktyczne ćwiczenia w terenie</p>	Ćwiczenia laboratoryjne

Informacje rozszerzone

Metody nauczania:

Gra dydaktyczna, Metoda projektów, Praca w grupie, Wykład, Ćwiczenia

Aktywności	Metody zaliczenia	Udział procentowy w ocenie łącznej przedmiotu
Wykład	Zaliczenie pisemne	50%
Ćwiczenia laboratoryjne	Projekt, Obserwacja pracy studenta, Aktywność na zajęciach	50%

Wymagania wstępne

Wiedza z zakresu botaniki oraz systematyki roślin.

Literatura

Obowiązkowa

1. Nash III, T. H. (ed.) 2008. Lichen Biology. 2nd ditio. – Cambridge University Press, Cambridge, 303 ss.
2. Fałtynowicz W. 1995. Wykorzystanie porostów do oceny zanieczyszczenia powietrza. Zasady, metody, klucze do oznaczania wybranych gatunków. – Wyd. Fundacja Centrum Edukacji Ekologicznej Wsi, Krosno.
3. Nowak J., Tobolewski Z. 1975. Porosty polskie. Opisy i klucze do oznaczania porostów w Polsce dotychczas stwierdzonych lub prawdopodobnych. PWN, Warszawa-Kraków.
4. Nimis P. L., Scheidegger C., Wolseley P. A. 2002. Monitoring with lichens—monitoring lichens. Dordrecht: Kluwer Academic.
5. Asta J., Erhardt W., Ferretti M., Fornasier F., Kirschbaum U., Nimis P. L., ... & Wirth, V. 2002. European guideline for mapping lichen diversity as an indicator of environmental stress. British Lichen Society.

Dodatkowa

1. Orange A., James P. W., White F. J. 2001. Microchemical methods for the identification of lichens. – British Lichen Society, London, 82 ss.
2. Smith C.W. et al. 2009. The lichen of Great Britain and Ireland. – British Lichen Society, London, 1046 ss.

Kierunkowe efekty uczenia się

Kod	Treść
OŚ_P6S_KK06	Absolwent jest gotów do rozpoznawania zagrożeń dla środowiska i nieracjonalnej gospodarki zasobami przyrodniczymi oraz podejmowania działań w celu ich ograniczenia
OŚ_P6S_KO05	Absolwent jest gotów do myślenia i działania w sposób przedsiębiorczy oraz przewidywania skutków podejmowanej działalności, ma świadomość związanego z nią ryzyka oraz odpowiedzialności za podejmowane decyzje.
OŚ_P6S_UW02	Absolwent potrafi posługiwać się technikami pracy z zakresu biologii, mikrobiologii i ekologii oraz posługiwać się kluczem do oznaczania roślin i zwierząt.
OŚ_P6S_UW04	Absolwent potrafi ocenić walory przyrodnicze i użytkowe zasobów przyrody żywej i nieżywej oraz ocenić jakość gleb, siedlisk lądowych oraz wód naturalnych a także określić niezbędne działania służące ochronie biernej i czynnej cennych obiektów i obszarów.
OŚ_P6S_UW06	Absolwent potrafi identyfikować zagrożenia środowiska powodowane przez działalność człowieka oraz interpretować wyniki pozyskane w ramach monitoringu i ocenić potrzebę podejmowania działań naprawczych.
OŚ_P6S_WG04	Absolwent zna i rozumie w stopniu zaawansowanym zagadnienia dotyczące poziomów organizacji biologicznej, najważniejszych procesów biologicznych, podstawowych grup organizmów, a także zasady ich klasyfikacji systematycznej oraz sposoby przystosowania roślin do środowiska.
OŚ_P6S_WG15	Absolwent zna i rozumie w stopniu zaawansowanym zagadnienia dotyczące systemów zarządzania środowiskiem, organizacji systemu monitoringu środowiska w Polsce a także przepisy krajowe i międzynarodowe dotyczące ocen oddziaływania na środowisko (OOŚ).
OŚ_P6S_WK18	Absolwent zna i rozumie formy i najważniejsze instrumenty prawne ochrony przyrody
OŚ_P6S_WK19	Absolwent zna i rozumie zagrożenia abiotyczne i biotyczne dla organizmów, zna techniki i środki ochrony.